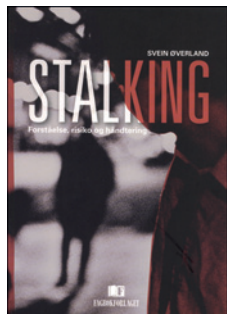

Grundig om undervurdert folkehelseproblem

Svein Øverland
Stalking
 Forståelse, risiko og håndtering. 188 s, ill.
 Bergen: Fagbokforlaget, 2012. Pris NOK 329
 ISBN 978-82-450-0781-7

Dette er hovedsakelig en lærebok beregnet på studenter innenfor psykologi og helsefag, men den vil også være nyttig for fagpersoner som møter utøvere eller ofre for stalking i sitt arbeid innenfor barnevernet, det psykiske helsevernet og rettsapparatet, ifølge forlaget. Forfatteren er spesialist i klinisk psykologi, har lang erfaring fra barnevern, psykisk helsevern og kriminalomsorg og har behandlet både utøvere og ofre for stalking.

Boken er oversiktlig og klart oppbygd med både et distinkt og lettlest språk. Forfatteren bruker mange kasuistikker og øvrige eksempler, i tillegg til noen figurer, tabeller og pregnante kunstneriske illustrasjoner, noe som øker stoffets tilgjengelighet. Det er 15 kapitler, og definisjon og begrepsavklaring, epidemiologi, typologi, risikovurdering, håndtering og behandling refereres fylldig.

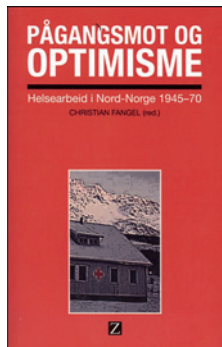
Stalking er et ord som i seg selv ikke forklarer begrepsinnholdet, da dette består av mer eller mindre sammenfallende metoder i å forfølge eller ta kontakt med mennesker som ikke ønsker det. Dette engelske ordet beskriver opprinnelig å smyge eller snike seg inn på sitt bytte. Den moderne betydningen forklares godt i innledningskapitlet med bl.a. forskjellige autoritative definisjoner, psykiatrisk og juridisk. En viktig opplysning er at Norge ennå ikke har direkte lovforbud mot handlingene, mens mange andre land har fått det, bl.a. nylig i Sverige, der under navnet «olaga förföljelse». Annen viktig informasjon er at stalking ikke først og fremst foregår mot berømte eller offentlige personer, men svært hyppig i samfunnet, med livstidsforekomst av ofre på klart over 10 % i flere land. Dette gjelder trolig også i Norge, der forfatteren for øvrig nevner en pågående undersøkelse ved Oslo universitetssykehus. Når det gjelder forekomst, er det en av bokens styrker at følgelidelser hos ofrene for stalking påvises som et klart større helseproblem enn til nå erkjent. Andre viktige sider er en klargjørende fremstilling av såkalt typologi, dvs. forskjellige utforminger av stalkerens hovedmotivering. Videre beskrives hans – det er oftest, men ikke alltid menn som stalker kvinner – tidligere forhold til offeret, hans mulige og forskjellige diagnostiske, psykiatriske utforminger og den eksisterende risikoen for direkte fysisk vold i tillegg til psykotraumatiske følger hos offeret. Viktige sider ved samfunnsmessig og juridisk håndtering av stalking beskrives, og det er også et interessant kapittel om mulige og til dels forsøkte behandlinger av utøveren.

Forfatteren viser god innsikt i psykiatriske diagnosesystemer. Referansekapitlet er tillitsvekkende og omfattende. I tillegg er det en god del stoff om stalking mot både berømte og offentlige utenlandske personer, delvis kjent fra mediene i de siste 30 årene, men her utdypet på en interessant måte. Jeg kan anbefale boken til en nokså vid fagkrets, også leger.

Pål Hartvig

Kompetansesenter for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri
 Oslo universitetssykehus

Fargerik reise i tid og rom

Christian Fangel, red.
Pågangsmot og optimisme
 Helsearbeid i Nord-Norge 1945–70. 215 s.
 Oslo: Z-forlag, 2012. Pris NOK 285
 ISBN 978-82-93187-04-2

Nord-Norge har et eksotisk skjær over seg for mange. Det samme gjelder fortellinger om gjenreisningen etter den annen verdenskrig, fortellinger preget av dugnadsånd, nøkternhet og fellesskap som kan synes ganske fjernt for nye generasjoner.

Pågangsmot og optimisme – helsearbeid i Nord-Norge 1945–70 inneholder mange fargerike skildringer fra både Nord-Norge og gjenreisningstiden. Målgruppen er alle som har en viss historisk interesse – både helsepersonell og andre, både eldre generasjoner som kan nikke gjenkjennende, og unge som er nysgjerrig på hvordan vår nære fortid kan sette nåtiden i perspektiv.

Redaktør Christian Fangel, som selv har tilbrakt store deler av sitt legeliv i Nord-Norge, har sammen med en gjeng entusiastiske medarbeidere inspirert 37 leger, sykepleiere og tannleger – de eldste med fødselsår 1917 – til å skrive ned sine minner fra helsearbeid i Nord-Norge i tiden 1945–70. Den litterære og språklige kvaliteten varierer, men i en slik rått tilhugget tekstsamling vitner nettopp det om skribentenes egne erfaringer, og blir dermed en del av bokens sjarm og ekthet.

Boken innledes med et utdrag fra forfatteren Dag Skogheims bok *Tæring*. Slik rettes søkelyset mot den nordnorske pasientens perspektiv. Deretter kommer korte og lange vitnesbyrd fra ferske leger, sykepleiere og tannleger som møter en verden de fleste knapt nok visste at fantes. Vær, natur, matproduksjon, enkelt utstyr og hjelpsomme folk preget helsearbeidet. Kommunikasjonsutfordringene var store både geografisk, teknisk, kulturelt og språklig. Skildringene tyder på at ulikhetene i livsvilkår og helsetjenestetilbud mellom by og land, sør og nord, var større den gang enn nå. Man gjorde så godt man kunne med enkle midler. Dramatiske situasjoner måtte håndteres etter beste – og antakelig over – evne mange ganger. Læringskurven var bratt både faglig og kulturelt. Dagens ferske helsearbeidere opplever nok også bratte læringskurver, men utviklingen av samfunn og helsevesen har gitt tryggere ytre rammer og lettere tilgang til assistanse. Målet om lik tilgjengelighet til helsetjenester er kommet nærmere enn det var for 50 år siden.

Bokprosjektet bærer preg av dugnadsånd og optimisme, og et eventuelt økonomisk overskudd av boksalget går uavkortet til Leger uten grenser – i seg selv et argument for «løp-og-kjøp».

Anette Fosse

Øvermo legesenter
 Mo i Rana